

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

**A Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK)
igénybevételének eredményei
2016. január 1. és 2023. június 30. között
(MÁK adatok alapján)**

-elemzés-

2023. augusztus

www.koppmariaintezet.hu

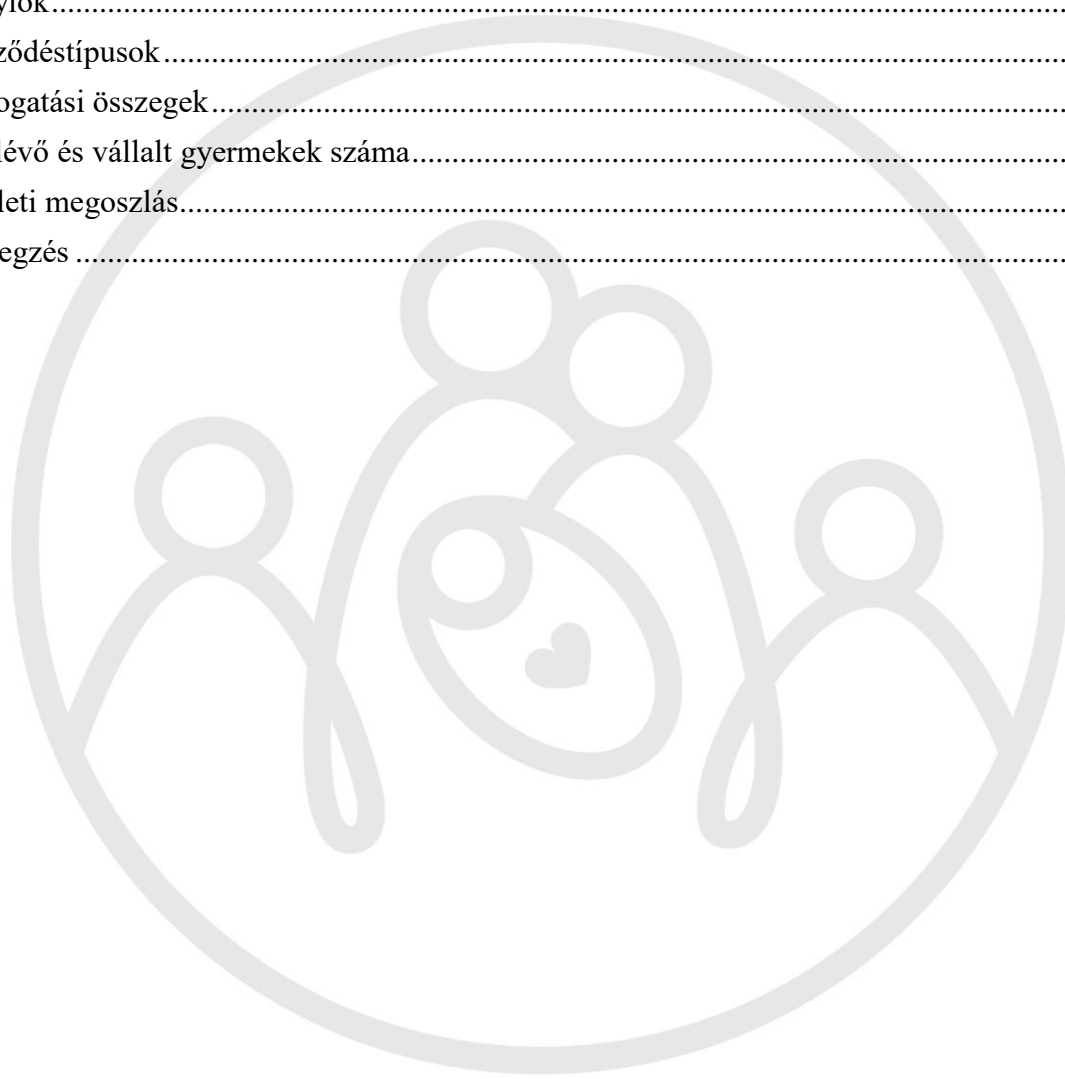

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
Bevezetés.....	5
Szerződéskötések	7
Igénylők.....	9
Szerződéstípusok.....	10
Támogatási összegek.....	12
Meglévő és vállalt gyermekek száma.....	15
Területi megoszlás.....	21
Összegzés	23

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

Vezetői összefoglaló

A KINCS elemzésének célja átfogó képet adni a CSOK szerződések alakulásáról 2016. január 1. és 2023. június 30. között, a MÁK adatai alapján.

- 2023. június 30-ig összesen 212 ezer család élt a CSOK lehetőségével, közülük csaknem 73 ezer pedig a kamattámogatott hitel felvételével is.
- A CSOK szerződések száma 2016-tól 2021-ig folyamatosan növekedett, 2022 első félévétől csökkenő tendenciát mutat. A 2022 első félévében megkötött 27 041 szerződéshez viszonyítva 2023 első hat hónapjában fele annyi (48,5%) 13 112 szerződést regisztráltak, ami 2022 második félévi eredményének (20 301 szerződés) kétharmada (64,5%).
- A legfrissebb adatok alapján a legnagyobb mértékű visszaesés az új lakásokra vonatkozó CSOK szerződések számában mutatkozik. 2022 első félévéhez képest 2023 első félévében negyedannyi (25,8%) ilyen típusú szerződést kötöttek.
- A használt lakások és a kamattámogatott hitelek esetén csaknem felére csökkent a szerződések száma (55,0% és 50,3%) 2022 azonos időszakához képest.
- A falusi CSOK körébe tartozó szerződések száma az előző év azonos időszakának 60,2%-át teszik ki.
- A szerződésekre kifizetett, vissza nem térítendő támogatások összege 2023 első félévében 28 milliárd forint volt, a kamattámogatott hiteleké pedig 40,2 milliárd forint. Nem változott viszont az egy szerződésre jutó átlagos összeg (5,2 millió forint) az elmúlt évekhez viszonyítva.
- Bár a szerződésszámok csökkenése egyúttal a családok számának, az összes meglévő és vállalt gyermekek számának jelentős csökkenését is jelenti, mégsem változott az egy családra jutó meglévő (1,50) és a vállalt (0,64) gyermekek átlagos száma.
- A lényegesen kevesebb igénylő nem jelenti sem az egy családra jutó támogatás mértékének csökkenését, sem a CSOK céljának, a gyermekvállalás elősegítésének a csorbulását. A családok 2023-ban is átlagosan kevesebb meglévő és több előre vállalt gyermekkel kötötték a szerződéseket. Az igénylések azt mutatják, hogy a CSOK

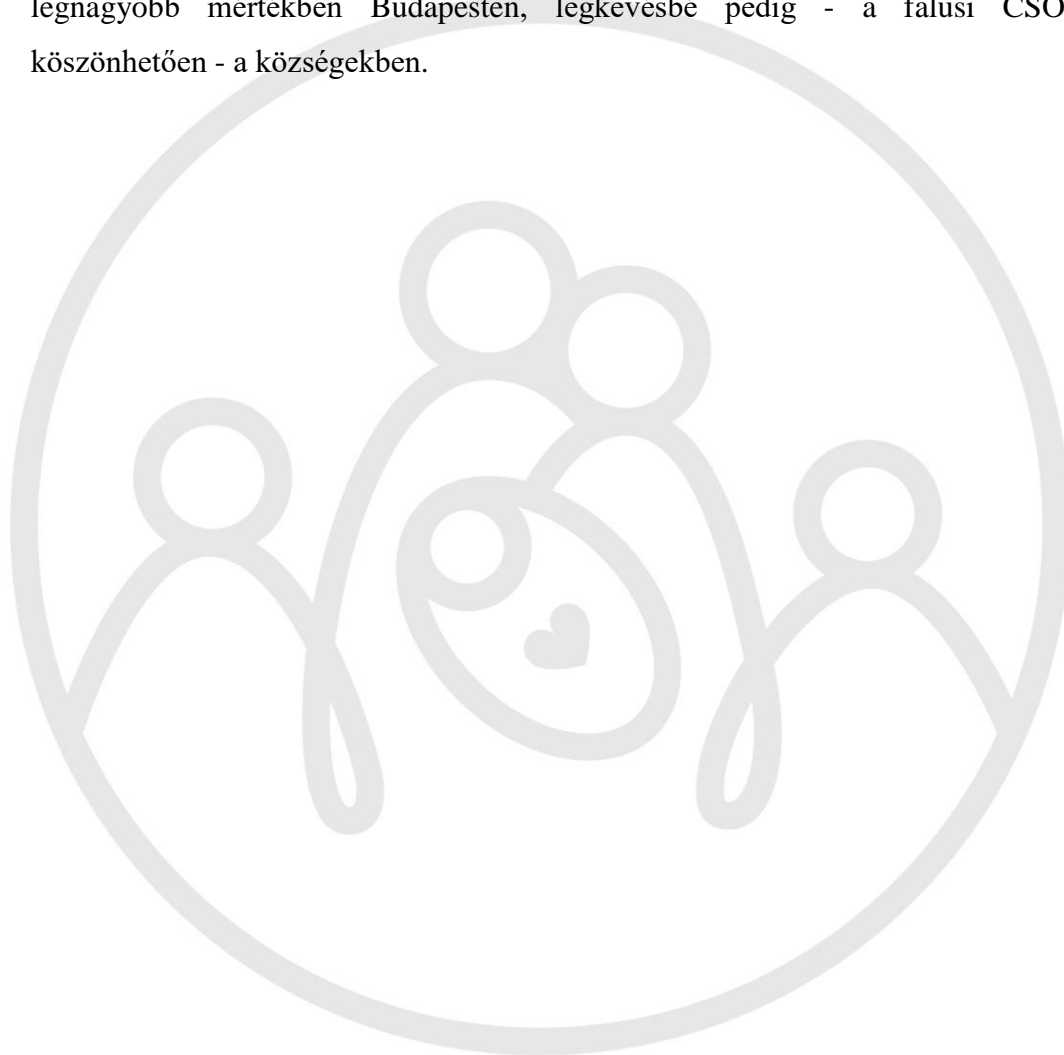

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

kifejezetten hozzájárul a vágyott gyermekek megszületéséhez az igénylő családok körében.

- Amennyiben a CSOK keretében tett vállalások teljesülnek, a vizsgált 2016-tól 2022-ig terjedő időszak adatai alapján, a termékenységi szint előreláthatólag meghaladja a 2,1 értéket a CSOK-ot igénylő családokban.
- 2023 első félévében minden településtípusban csökkent a CSOK szerződések száma, legnagyobb mértékben Budapesten, legkevésbé pedig - a falusi CSOK-nak köszönhetően - a községekben.

Bevezetés

Az otthonteremtés az elmúlt évek sikeres kormányzati politikájának egyik prioritásként kezelt eleme. Célja a családok segítése és a családi élet biztonságának, a gyermekvállalás feltételeinek javítása. 2015-ben a kormány minden idők eddigi legnagyobb otthonteremtési programjának megvalósításába kezdett. Ennek részei többek között a családvédelmi akcióterv keretében az otthonteremtés feltételeinek javítására bevezetett intézkedések, az adó- és illeték kedvezmények, az otthonfelújítási támogatások és kölcsönök.

A tágran értelmezett otthonteremtési program legnagyobb volumenű tétele a Családi otthonteremtési kedvezmény (CSOK). A CSOK a gyermeket nevelő vagy vállaló családok részére biztosít vissza nem térítendő állami támogatást új otthon vásárlására, építésére vagy használt lakás vásárlására, bővítésére, korszerűsítésére (utóbbi csak kistelephelyen). Az igénylő családok az új lakásra, a használt lakásra, és a falusi CSOK-ra megkötött szerződés esetében, - amely szerződéstípusok egyben vissza nem térítendő támogatást jelentenek -, kamattámogatott hitelszerződést is köthetnek a lakáscéljaik megvalósítása érdekében.

A támogatás 2016 óta jelentősen bővült, adminisztrációja pedig számottevően egyszerűsödött, miközben az igényelhető összegek emelkedtek. A legfontosabb változások a 2016-os kormányrendeletek hatálybalépése óta a következők:

- 2016-ban a jogosultságot biztosító gyermek életkora 20-ról 25 évre nőtt, és a magzat is gyermeknek minősül már a várandósság 12. betöltött hetét követően.
- 2017-től az igénylő esetleges elhalálása esetén az egyenes ági rokona, házastársa, élettársa is tulajdonjogot szerezhet a CSOK-os ingatlanban anélkül, hogy vissza kellene fizetnie a támogatást.
- 2018-ban a feltételek egységesítésének érdekében a meglévő ingatlantulajdonra vonatkozó korlátozást eltörölték; a kétgyermekesek is jogosultakká váltak a 10 millió forint 3%-os kamatozású kedvezményes lakáshitelre új építésű ingatlanok esetében; a háromgyermekesek pedig immár 15 millió forint kedvezményes lakáshitelt vehettek fel; könnyítették a külföldről hazatérő magyarok számára a támogatás feltételeit, valamint az igénylési folyamat is egyszerűbbé vált.

- 2019 júliusától eltörölték a 35 milliós értékhatárt az új ingatlanokra, és bevezették a falusi CSOK-ot, amely használt lakás és ház vásárlására, illetve a megvásárolt ingatlan felújítására, korszerűsítésére, kibővítésére vehető fel a preferált kistélepléseken. Emellett a kamattámogatott CSOK kölcsön felvétele használt lakás vásárlására is elérhetővé vált, az új lakással megegyező összegben (a falusi CSOK tekintetében kedvezményezett településeken korszerűsítésre és bővítésre is felvehető 50%-os mértékben).
- 2020-ban további adminisztrációs könnyítésekre került sor.
- 2021. január 1-től a CSOK-kal vásárolt lakások esetében nem kell illetéket fizetni, új lakásoknál az áfa 5%-ra csökkent, illetve visszaigényelhető, a tetőtér-beépítés támogatása kibővült. 2021-től a nyugdíjasok is igényelhetik a CSOK-ot, ha megfelelnek minden feltételnek, és dolgoznak a nyugdíj mellett.
- 2022-től lehetőség van arra, hogy a CSOK több alkalommal is felvehető legyen, amennyiben a támogatott személyek által a korábban vállalt gyermek(ek) már megszülettek, és a benyújtott új igénylés megfelel az elbírálási szempontoknak, feltételeknek.
- 2023 májusában¹ a CSOK és a falusi CSOK szabályait módosító kormányrendelet több könnyítést is bevezetett.

A CSOK-kal kapcsolatos adatokat a Magyar Államkincstár szerződésenként rendezi adatbázisba, és a pénzintézetektől beérkező adatokat is a MÁK tartja nyilván, valamint kezeli a változásokat is. A Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) félévente veszi át, és dolgozza fel a CSOK szerződések adatait, ezek jelenleg 2016-tól 2023. június végéig tekinthetők át. A MÁK-tól átvett adatbázisok tartalmazzák a támogatások típusait, a szerződéskötések dátumát, a támogatások összegét, az igénylők születési évét, a lakhelyüket és irányítószámukat, gyermekeik számát és születési éveiket, az általuk vállalt gyermekek számát, illetve a megszerezni kívánt, támogatott ingatlanhoz tartozó település nevét és irányítószámát; az előforduló elírások korrekciójára csak e két utóbbi változó esetében kerülhetett sor.

¹ A Kormány 169/2023. (V. 12.) Korm. rendelete a lakáscélú állami támogatásokról szóló kormányrendeletek módosításáról. Megjelent: Magyar Közlöny, 2023. évi 71. szám

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

Szerződéskötések

A szerződések száma 2016-tól 2021-ig folyamatosan növekedett, 2022-ben a megkötött szerződések számában visszaesés figyelhető meg. Míg 2016-ban 25 944 szerződést kötöttek, 2021-ben már 57 471-et, 2022-ben 47 342-t, ami 17,6%-os csökkenést jelent az előző évhez képest. A tendencia 2023-ban is folytatódott. A 2022 első félévében megkötött 27 041 szerződéshez viszonyítva 2023 első hat hónapjában fele annyi (48,5%), mindössze 13 112 szerződést regisztráltak, ami 2022 második félévi eredményének (20 301 szerződés) is alig kétharmada (64,5%).

A Magyar Államkincstár (MÁK) által a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) számára rendelkezésre bocsátott adatok alapján elmondható, hogy összességében több szerződést kötöttek a vizsgált évek második felében, mint az elsőben. A második félévre tolodás oka lehet, hogy a családok a nyári időszakot lakáshelyzetük rendezésére (is) fordítják, amelyet a CSOK felvétele követ.

1. táblázat: Szerződések száma (db) és aránya (%) naptári féléves időszakok szerint*

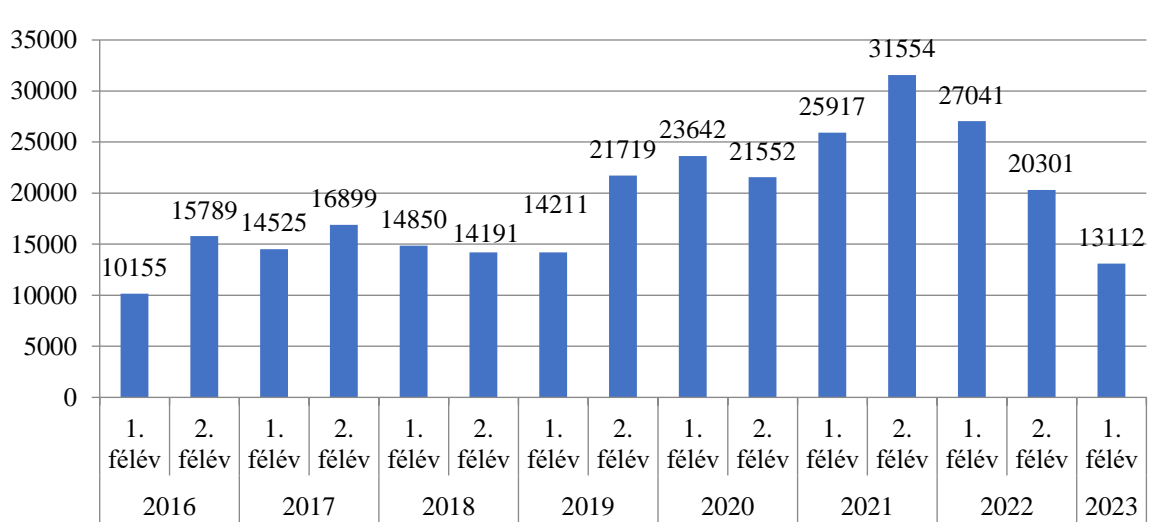
Időszak	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
Szerződések száma									
Első félév	10 155	14 525	14 850	14 211	23 642	25 917	27 041	13 112	143 453
Második félév	15 789	16 899	14 191	21 719	21 552	31 554	20 301		142 005
Összesen	25 944	31 424	29 041	35 930	45 194	57 471	47 342	13 112	285 458
Szerződések aránya (%)									
Első félév	39,1	46,2	51,1	39,6	52,3	45,1	57,1		50,3
Második félév	60,9	53,8	48,9	60,4	47,7	54,9	42,9		49,7
Összesen	100	100	100	100	100	100	100,0		100,0

*Megjegyzés: Kamattámogatott hitelszerződésekkel együtt.

Forrás: MÁK

1. ábra: CSOK szerződéskötések száma féléves idősorban (db)*

*Megjegyzés: Kamattámogatott hitelszerződésekkel együtt.

Forrás: MÁK

A szerződések számának féléves megoszlásából arra következtethetünk, hogy maga a bejelentés, az intézkedés bevezetése, és újdonságértéke, lényegesen befolyásolja a megkötött szerződések alakulását. A 2019-es év második felében indult a falusi CSOK 2486 településen, ami aztán 2678-ra bővült. Ennek köszönhetően ismét jelentősen megnőtt a megkötött szerződések száma, amit az is befolyásolt, hogy a CSOK kölcsönt kiterjesztették a használt lakásokra és eltörölték a 35 millió forintos értékhatárt. Ennek az újdonság-hatásnak tulajdoníthatóan a 2016-os és a 2019-es években éri el a legmagasabb értéket a második félévben megkötött szerződések aránya.

Igénylők

A CSOK szerződésekben két igénylőt rögzítenek igénylő1 és igénylő2 elnevezéssel, róluk mindössze a születési évük adatai állnak rendelkezésre, amelyekből kiszámítható a két szerződést kötő életkora.

Legalább egy igénylő minden szerződésben van, ezért az első számú igénylők száma megegyezik a családok számával. Nem biztos, hogy egy CSOK-ot igénylő családban két igénylő volt, ezért a második számú igénylők száma kevesebb.

Az átvett adatbázisban rögzített első számú igénylők közül a 18-29 éves korosztály átlagos aránya a legkisebb a 2016-2022-es időszakban (17,1 %), legnagyobb ez az arány a 30-39 évesek körében (48,9 %).

A második helyen szerződött igénylők között már nagyobb arányban vannak a 18-29 éves korosztályhoz tartozók, mintegy negyedük tartozik ehhez a korosztályhoz, míg a 30-39 évesek korszoportja a vizsgált évek átlagában lényegében azonos az első igénylők arányával.

Az igénylők átlagos életkora csak keveset változott, a szerződésekben szereplő első igénylők átlagosan két évvel idősebbek, mint a másodikként nyilvántartott igénylők.

2. táblázat: CSOK igénylők átlagos életkora

Megnevezés	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	össze- sen
1. igénylők átlagos kora	35,58	36,26	36,48	37,03	36,92	36,89	36,67	35,99	
2. igénylők átlagos kora	33,72	34,35	34,61	35,10	31,80	34,88	34,68	33,97	

Megjegyzés: a 2023-as adatok csak az első félév értékei alapján számítottak.

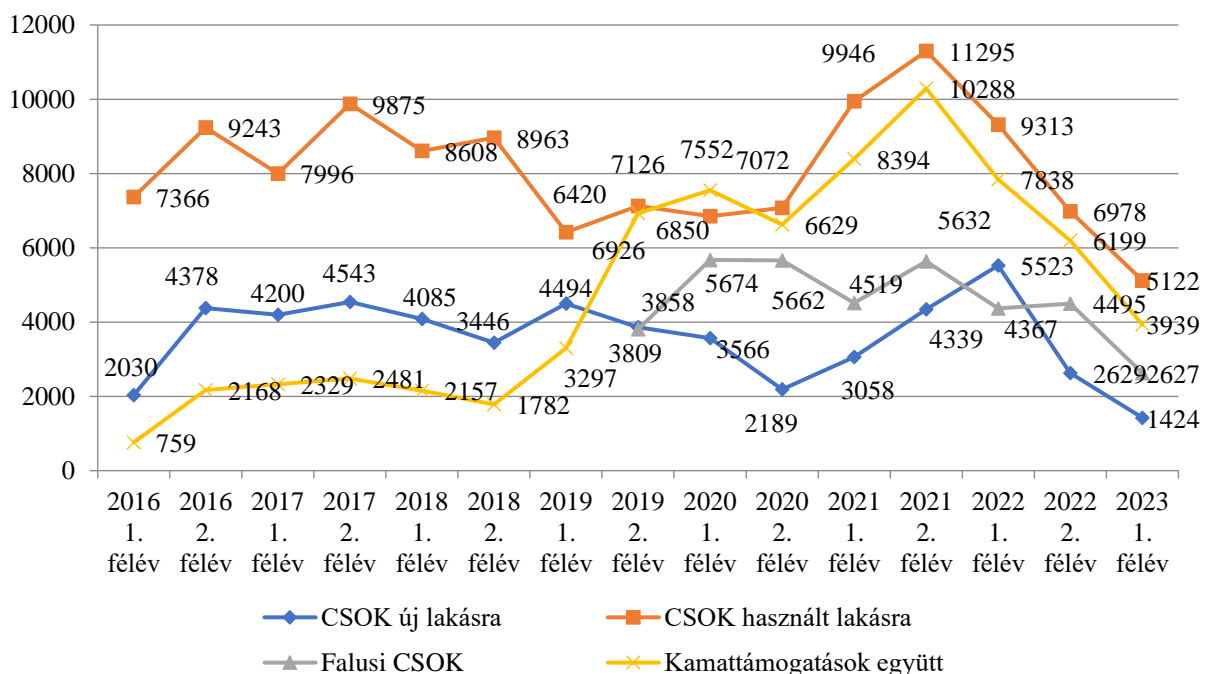
Forrás: MÁK

Szerződéstípusok

2021-től a szerződéseknek már 20 típusa volt az átadott adatbázisban, amelyeket négy csoportba vontunk össze a támogatások tartalma szerint: új lakásra, használt lakásra, falusi CSOK-ra irányuló támogatások, valamint a kamattámogatott hitelek felvételére vonatkozó szerződések.

2. ábra: CSOK szerződések száma félévenként, szerződéstípusonként (db)

Forrás: MÁK

A féléves adatokból az is látható, hogy a 2016-2021 időszakban az egyes csoportokba tartozó szerződések száma szinte folyamatos emelkedést mutatott, ami 2021 végére elérte a csúcspontját. 2022 első félévétől azonban csökkenés következett be, amely 2023-ban még meredekebbé vált. A legfrissebb adatok alapján a legnagyobb mértékű visszaesés az új lakásokra vonatkozó CSOK szerződések számában mutatkozik. 2022 első félévéhez képest 2023 első félévében negyedannyi (25,8%) szerződést kötöttek. A használt lakások és a kamattámogatott hitelek esetén csaknem felére csökkent a szerződések száma (55% és 50,3%).

A falusi CSOK körébe tartozó szerződések száma az előző év azonos időszakának 60,2%-át teszik ki.

3. táblázat: CSOK szerződések számának féléves alakulása szerződéstípusonként (db)*

Időszak	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
CSOK új lakásra									
Első félév	2030	4200	4085	4494	3566	3058	5523	1424	28380
Második félév	4378	4543	3446	3858	2189	4339	2629		25382
Összesen	6408	8743	7531	8352	5755	7397	8152		53762
CSOK használt lakásra									
Első félév	7366	7996	8608	6420	6850	9946	9313	5122	61621
Második félév	9243	9875	8963	7126	7072	11295	6978		60552
Összesen	16609	17871	17571	13546	13922	21241	16291		122173
Falusi CSOK									
Első félév				0	5674	4519	4367	2627	17187
Második félév				3809	5662	5632	4495		19598
Összesen				3809	11336	10151	8862		36785
Kamattámogatott hitelek együtt									
Első félév	759	2329	2157	3297	7552	8394	7838	3939	36265
Második félév	2168	2481	1782	6926	6629	10288	6199		36473
Összesen	2927	4810	3939	10223	14181	18682	14037		72738

*Megjegyzés: a féléves bontások összesített megoszlását a legelső táblázat mutatja.

Forrás: MÁK

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Támogatási összegek

Az igénybe vehető otthonteremtési támogatást elsősorban a gyerekszám befolyásolja, amely a meglévők mellett vállalt gyermekeket is jelenthet. A támogatási összegek féléves áttekintése alapján megállapítható, hogy az elmúlt években összességében a második félévekben került sor nagyobb összegek folyósítására.

2016 és 2023 június 30. között 1420,4 milliárd forint támogatás került kifizetésre a CSOK szerződések keretében, ennek az összegnek a fele (703,6 milliárd Ft) vissza nem térítendő támogatás volt. 2023 első félévében 68,2 milliárd forintra csökkent az összes támogatási összeg, ami az előző év azonos időszakának 47,4%-a, míg a vissza nem térítendő támogatás 28 milliárd forintra süllyedt, vagyis az előző év azonos időszakának 45%-ára.

2022-ről 2023-ra mindegyik támogatástípus esetében számottevő csökkenés látható a támogatási összegek első féléves adataiban. A szerződéskötések számával egyenes arányban változtak a kifizetett összegek is. Legnagyobb mértékben az új lakások esetében csökkent, az előző év azonos időszakának 25,8%-ára, 25,9 milliárd forintról 6,9 milliárd forintra. Legkevésbé pedig a falusi CSOK szerződésekben, a korábbi összeg 60,2%-ára, 24,5 milliárd forintról 14,5 milliárd forintra. A használt lakásra kötött és a kamattámogatott hitel szerződések esetében megfeleződött a kifizetett összeg. A 2023 első félévében kiutalt vissza nem térítendő támogatás összességében valamivel kevesebb, mint a felére esett vissza.

6. táblázat: CSOK szerződésekre kifizetett összegek támogatástípusok szerint félévenként, Mrd Ft

Támogatástípus	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
Első félév									
CSOK új lakásra	12,7	29,9	28,6	29	22,4	17,2	25,9	6,9	172,6
CSOK használt lakásra	10,1	11,7	12,7	9,3	9,9	12,9	11,7	6,5	84,8
Falusi CSOK					30,4	24,9	24,5	14,5	94,4
Kamattámogatott hitelek együtt	6,4	21	20,1	38,2	72,3	81,9	81,6	40,2	361,7
Összes támogatás	29,2	62,7	61,3	76,5	135,1	136,8	143,7	68,2	713,5
Ebből vissza nem térítendő CSOK támogatás *	22,8	41,6	41,3	38,3	62,7	55	62,2	28,0	351,8
Második félév									
CSOK új lakásra	30,1	32,3	23,4	24,3	13,9	21,9	12,2		158,1
CSOK használt lakásra	14	14,7	13,3	10,4	10	14,4	9		85,8
Falusi CSOK				21,6	30,5	31,8	24		107,9
Kamattámogatott hitelek együtt	19	22,9	16,7	68,7	61,9	103,2	63		355,4
Összes támogatás	63	69,9	53,3	125	116,3	171,2	108,2		706,9
Ebből vissza nem térítendő CSOK támogatás*	44,1	47	36,7	56,3	54,4	68	45,2		351,7

*Megjegyzés: új lakás, használt lakás és falusi CSOK együtt.

Forrás: MÁK

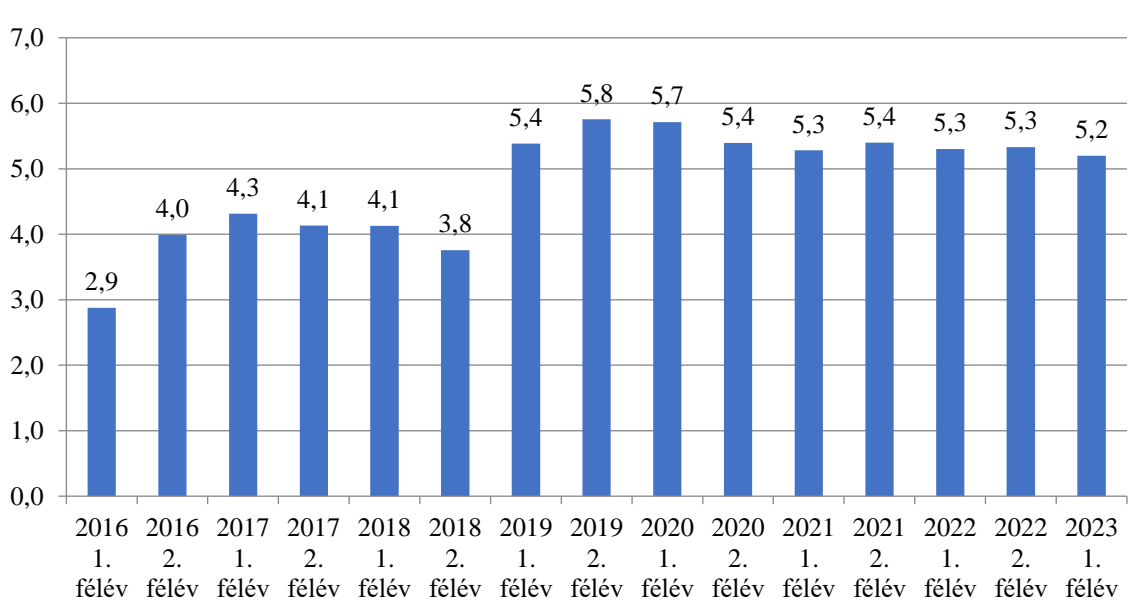
Bár a szerződések számában és ebből következően a támogatási összegben is jelentékeny csökkenés következett be, az egy szerződésre jutó átlagos összeg mégsem változott. Továbbra is elmondható, hogy a korábbi évekhez hasonlóan átlagosan több mint 5 millió forintban részesültek a családok.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

6. ábra: Egy szerződésre jutó átlagos támogatási összeg, félévenként, millió Ft*

*Megjegyzés: Kamattámogatott hitelszerződések összegeivel együtt.

Forrás: MÁK

A legnagyobb átlagos összeghez a vizsgált időszak során 2019 második félévében, vagyis a falusi CSOK bevezetésének és a CSOK kölcsön bővítésének időszakában jutottak hozzá az igénylők, átlagosan közel 5,8 millió forinthez.

Meglévő és vállalt gyermekek száma

Az egy családra jutó meglévő gyermekek² átlagos száma 2020-ban volt a legmagasabb (1,84) és 2023 első félévében a legalacsonyabb (1,49). 2021-től csökken a családokban lévő gyermekek átlaga, ami azt jelenti, hogy az utóbbi években már olyanok igénylik a CSOK-ot, akik a szerződéskötés pillanatában relatíve kevesebb gyermeket neveltek. Ez a tendencia 2023-ban is folytatódott. Ugyanakkor az is látható, hogy folyamatosan nő az előrevállalt gyermekek átlagos száma a CSOK szerződésekben.

7. tábla: A CSOK szerződésekben rögzített, meglévő gyermekek száma és átlaga (fő)

Időszak	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
Meglévő gyermekek száma									
Első félév	15 282	22 278	22 828	19 499	30 170	27 765	28 556	13 719	180 097
Második félév	24 604	26 430	22 099	27 555	26 950	33 213	21 944		182 795
Összesen	39 886	48 708	44 927	47 054	57 120	60 978	50 500		362 892
Meglévő gyermekek átlagos száma családonként									
Első félév	1,63	1,83	1,80	1,79	1,88	1,58	1,49	1,50	1,69
Második félév	1,81	1,83	1,78	1,86	1,81	1,56	1,56		1,74
Összesen	1,73	1,83	1,79	1,83	1,84	1,57	1,52		1,70

Forrás: MÁK

Ugyan lényegesen kevesebb (13 719 fő) a meglévő gyerekek száma a 2023 első félévében rögzített szerződésekben, a családok összetétele nem változott a korábbi évek adataival összevetve.

² A szerződésekben a gyermekek számát nyolc gyermekig rögzíti az adatbázis: gyermeknek számít a magzat is a 12. héttől, valamint nemcsak a vérszerinti, hanem az örökbefogadott, eltartott gyermek is, ha a 25. évét még nem töltötte be, kivéve, ha megváltozott munkaképességű személy.

8. tábla: A CSOK-ot igénylő családok száma a meglévő gyermekek száma szerint (db)

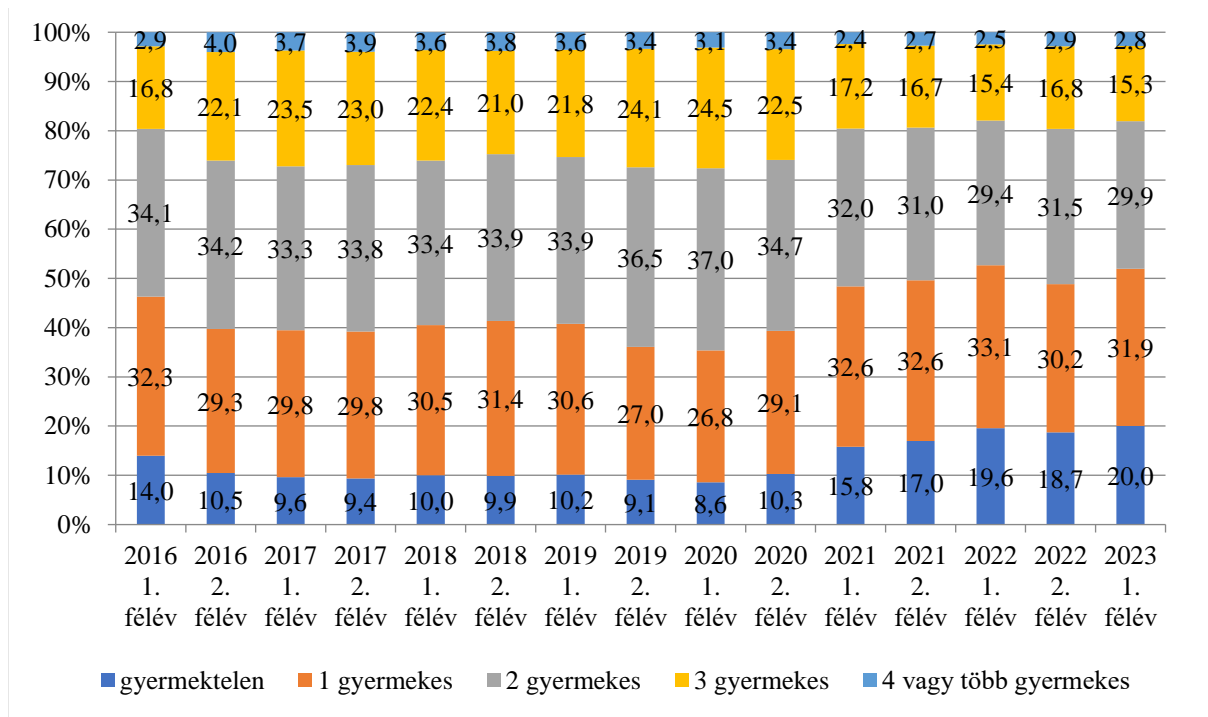
Időszak	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
gyermektelen									
Első félév	1315	1172	1275	1110	1381	2765	3760	1839	14617
Második félév	1426	1354	1228	1343	1537	3613	2637		13138
Összesen	2741	2526	2503	2453	2918	6378	6397		27755
1 gyermekes									
Első félév	3036	3640	3867	3337	4316	5717	6350	2928	33191
Második félév	3987	4296	3902	3997	4338	6939	4254		31713
Összesen	7023	7936	7769	7334	8654	12656	10604		64904
2 gyermekes									
Első félév	3200	4064	4244	3701	5953	5609	5653	2746	35170
Második félév	4654	4879	4204	5395	5181	6595	4441		35349
Összesen	7854	8943	8448	9096	11134	12204	10094		70519
3 gyermekes									
Első félév	1577	2866	2847	2375	3943	3010	2966	1407	20991
Második félév	3006	3321	2608	3559	3357	3541	2368		21760
Összesen	4583	6187	5455	5934	7300	6551	5334		42751
4 gyermekes									
Első félév	268	454	460	391	497	422	474	253	3219
Második félév	548	568	467	499	510	578	402		3572
Összesen	816	1022	927	890	1007	1000	876		6791
Családok összesen	23017	26614	25102	25707	31013	38789	33305	9173	212720

Forrás: MÁK

2023 első félévi adatai szerint folytatódik az a tendencia, hogy a családok fele gyermektelen vagy egygyermekes, és egyre kevesebb két vagy többgyermekes család igényli a támogatást. Ugyanakkor nő az igénylés az előrevállalt, még gyermektelen családok körében.

7. ábra: A CSOK igénylők aránya a meglévő gyermekek szerint, félévenként (%)

Forrás: MÁK

A CSOK adatokban azoknak a gyermekeknek a száma is szerepel, akiket a családok előre vállaltak az igénybe vehető támogatás, illetve a kedvezményes hitel felvétele érdekében. Legfeljebb három gyermek vállalására van lehetőség, ebben az esetben 10 év áll rendelkezésre a gyermekek megszületésére, egy gyermek esetében négy, kettőnél nyolc év.

A vállalt gyermekek száma a 2019-es CSOK bővítésig (falusi CSOK, CSOK-kölcsön használt lakásra is) hullámzó volt, évente 12 000 körül ingadozott, majd 2020-ban átlépte a 16 000-et, 2021-ben pedig megközelítette a 23 000-et. 2022-ben a vállalt gyermekek száma valamelyest csökkent, közel kétezer fővel. A 2023 első félévében rögzített jóval alacsonyabb szám a szerződéskötések számának csökkenéséből következik. Ugyanakkor 2019 első félévétől fokozatosan nő az egy családra jutó vállalt gyermekek (átlagos) száma, ami 2023 első félévére is jellemző.

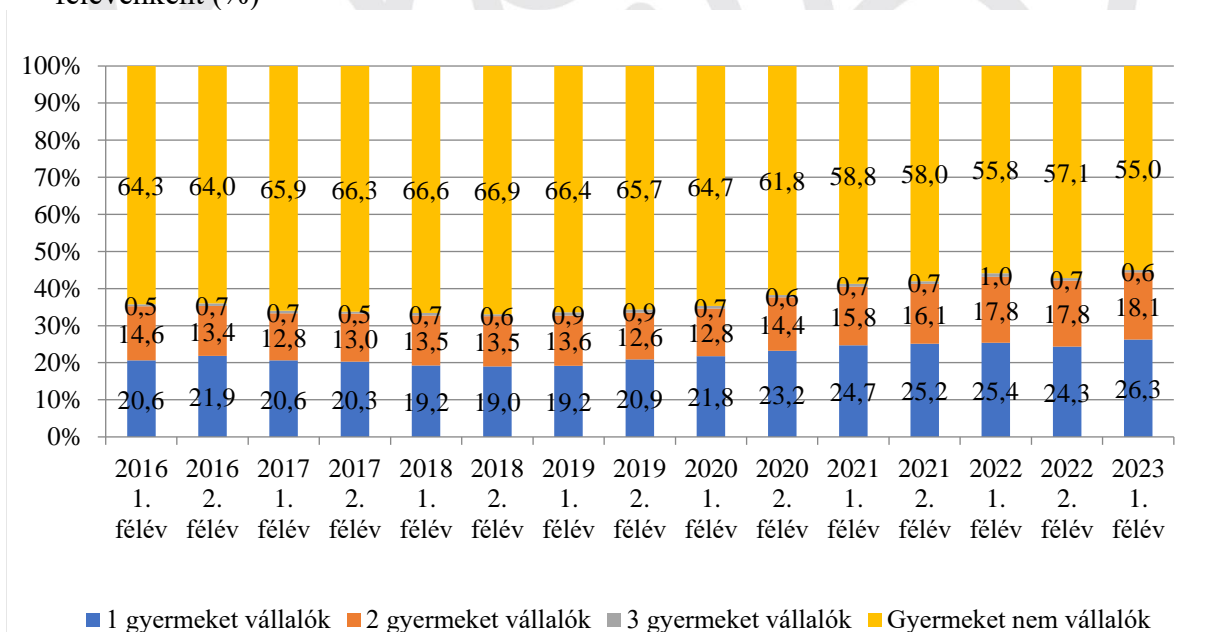
9. táblázat: A CSOK szerződésekben vállalt gyermekek száma és átlaga (fő)

Időszak	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
Vállalt gyermekek száma									
Első félév	4 826	5 874	6 121	5 339	7 990	10 254	12 279	5 905	58 588
Második félév	6 925	6 883	5 918	7 205	8 036	12 653	8 754		56 374
Összesen	11 751	12 757	12 039	12 544	16 026	22 907	21 033		114 962
Vállalt gyermekek átlagos száma									
Első félév	0,51	0,48	0,48	0,49	0,50	0,59	0,64	0,64	0,54
Második félév	0,51	0,48	0,48	0,49	0,54	0,59	0,62		0,53
Összesen	0,51	0,48	0,48	0,49	0,52	0,59	0,63		0,54

Forrás: MÁK

A CSOK-ot igénybe vevő családokon belül a gyermeket vállaló családok aránya 2020-tól indult növekedésnek, 2021-ben 41,7%, 2022-ben pedig 43,6%. Ezzel párhuzamosan csökken a gyermeket nem vállaló családok aránya, 2022-ben 56,4 %-át tették ki a szerződő családoknak, miközben 2016-ban még 64%-át. 2023 első félévében valamelyest még csökkent a gyermeket nem vállalók aránya (55%) és tovább nőtt az egy vagy két gyermeket vállalók aránya (45%).

8. ábra: A gyermeket előre vállaló és gyermeket már nem vállaló családok aránya félévenként (%)

Forrás: MÁK

10. táblázat: A gyermeket előre vállaló és gyermeket (már) nem vállaló családok száma

Időszak	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
1 gyermeket előre vállalók									
Első félév	1936	2515	2443	2092	3503	4327	4870	2408	24094
Második félév	2980	2921	2363	3086	3464	5352	3429		23595
2 gyermeket előre vállalók									
Első félév	1373	1555	1713	1481	2065	2776	3421	1663	16047
Második félév	1830	1870	1674	1866	2154	3427	2517		15338
3 gyermeket előre vállalók									
Első félév	48	83	84	95	119	125	189	57	800
Második félév	95	74	69	129	88	149	97		701
Gyermecket előre vállalók összesen									
Első félév	3357	4153	4240	3668	5687	7228	8480	4128	40941
Második félév	4905	4865	4106	5081	5706	8928	6043		39634
Gyermecket vállaló családok száma összesen	8262	9018	8346	8749	11393	16156	14523		80575
Gyermecket (már) nem vállalók									
Első félév	6039	8043	8453	7246	10403	10295	10723	5045	66247
Második félév	8716	9553	8303	9712	9217	12338	8059		65898
Gyermecket nem vállaló családok száma összesen	14755	17596	16756	16958	19620	22633	18782		132145

Forrás: MÁK

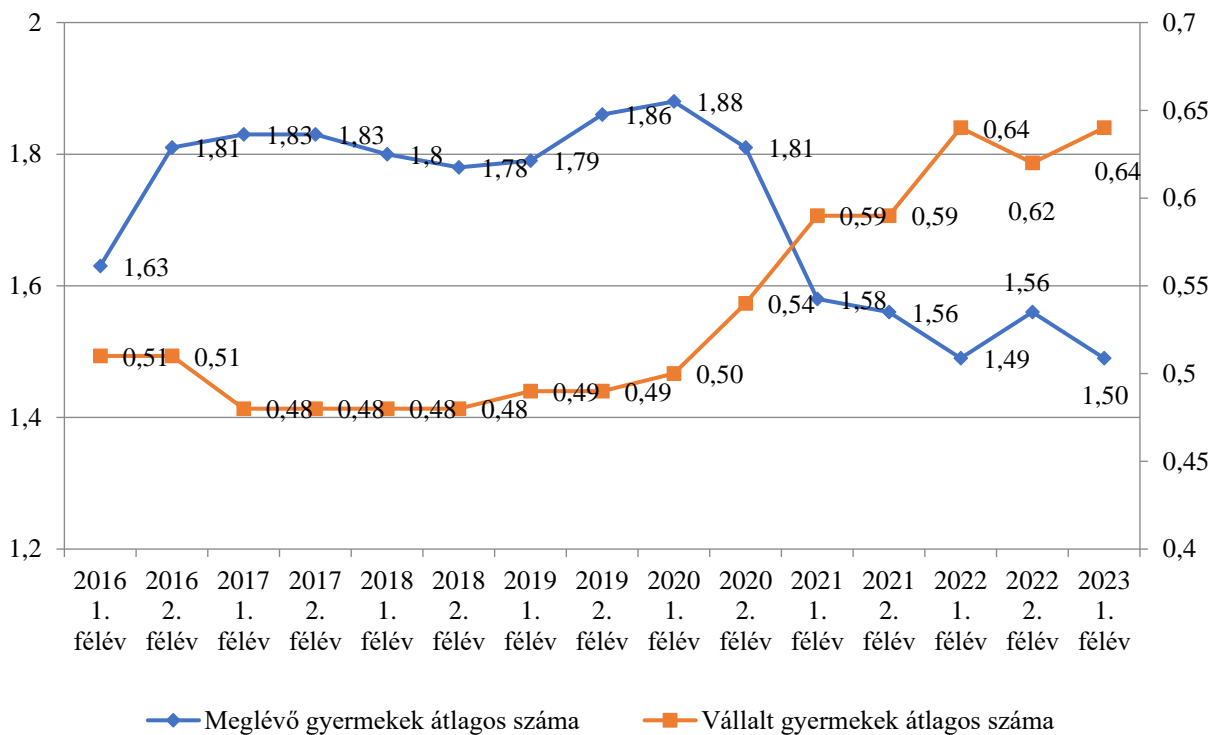
Összevetve a meglévő és a vállalt gyermekek számát, megállapítható, hogy a több meglévő gyermekkel és kevesebb vállalással megkötött szerződések tendenciája megfordult. 2021 első félévétől a CSOK szerződést kötő családokban csökken a már meglévő gyermekek átlagos száma és nő a vállalt gyermekeké. Vagyis a CSOK kifejezetten hozzájárul a vágyott gyermekek megszületéséhez az igénylő családok körében.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

9. ábra: Meglévő és vállalt gyermekek átlagos száma a szerződő családokban (fő)

Megjegyzés: a vállalt gyermekek átlagos száma az ábra jobb oldali tengelyén olvasható le.

Forrás: MÁK

Területi megoszlás

A CSOK adatbázisokban a településnevek összekapcsolhatók a KSH településkódjaival, aminek alapján a CSOK szerződések megoszlása településtípusok szerint is bemutatható.

Bár a szerződések számának növekedése 2022-ig Budapesten volt a legmarkánsabb, a támogatott ingatlan településtípusa szerint a fővárosban a legkisebb a megkötött szerződések aránya, (a 2016-2022-es évek átlagában 10%) sőt, a település jogállásának emelkedésével csökken a megkötött szerződések aránya, azaz a községekben a legmagasabb, a vizsgált évek átlagában (36,6%). Ez a trend 2019. év 2. félévétől rajzolódik ki, a falusi CSOK bevezetésével, aminek következtében a községekben vált a legnagyobb arányúvá a szerződéskötés.

2023 első félévében minden településtípusban csökkent a CSOK szerződések száma, legnagyobb mértékben Budapesten, az előző év azonos időszakának csaknem harmadára. A megyei jogú városokban és a városokban kevesebb, mint felére esett vissza a megkötött szerződések száma, a községekben pedig 2022 első félévéhez viszonyítva fele annyi szerződést kötöttek.

13. táblázat: CSOK szerződések száma az ingatlan településtípusa szerint féléves bontásban, kamattámogatott hitelszerződések nélkül (db)

Település-típus	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Össze-sen
Első félév									
Budapest	824	1130	1168	1053	1368	2396	3041	1203	12183
megyei jogú város	2198	2794	2962	2634	2697	3454	3665	1632	22036
város	3404	4493	4589	3923	4674	5265	5537	2749	34634
község	2969	3779	3973	3304	7350	6408	6960	3589	38332
összesen	9395	12196	12692	10914	16089	17523	19203	9173	107185
Második félév									
Budapest	1073	1136	857	1218	1165	3062	1599		10110
megyei jogú város	2960	3263	2716	2639	2305	3879	2259		20021
város	5068	5410	4671	4826	4439	6245	4164		34823
község	4520	4607	4165	6108	7014	8080	6080		40574
összesen	13621	14416	12409	14791	14923	21266	14102		105528

Megjegyzés: mivel egy család egy CSOK szerződést köthetett 2022-ig, a családok száma megegyezik a szerződések számával, kamattámogatott hitelszerződések nélkül. A településtípusok szerint összesített adatokban adathiányok is voltak.

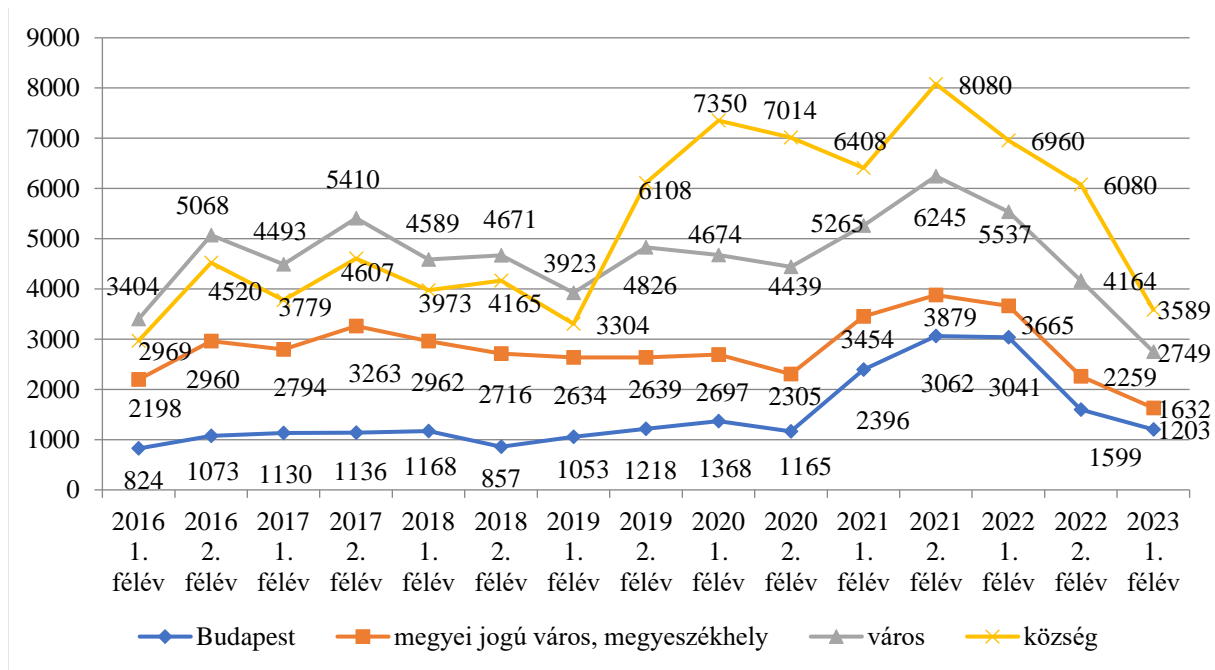
Forrás: MÁK

KINCS

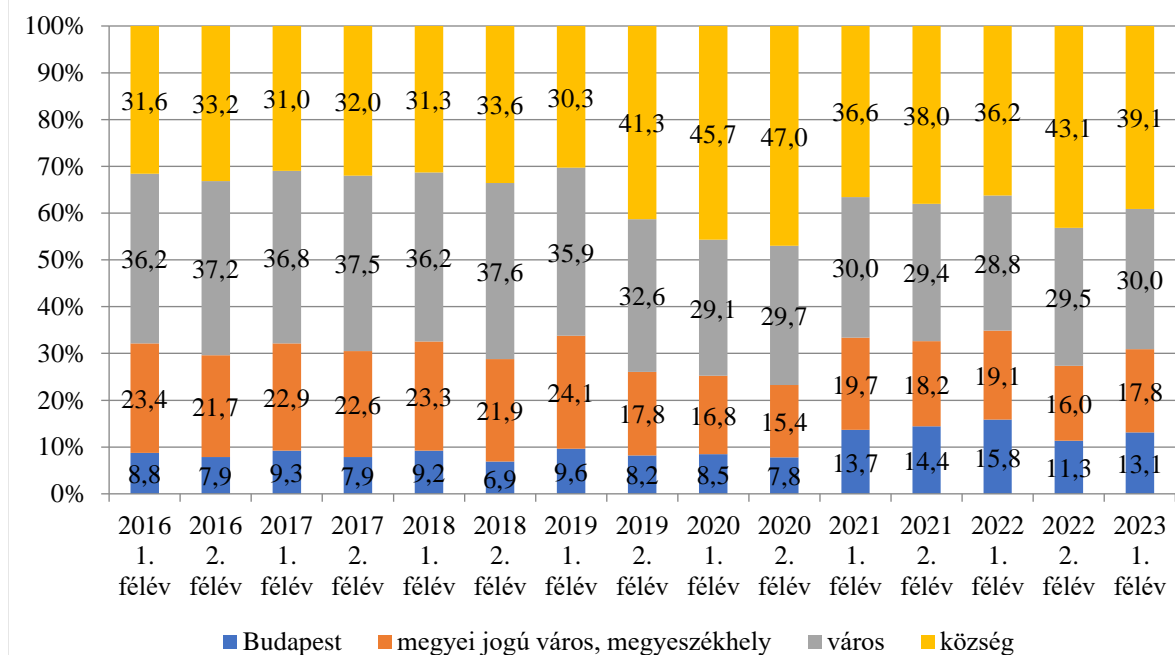
KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

10. ábra: Szerződések száma félévenként

Forrás: MÁK

11. ábra: A szerződött ingatlanok aránya településtípusok szerint, félévenként (%)

Forrás: MÁK

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

Összegzés

Az elmúlt években elindított, Magyarország történetének eddigi legnagyobb otthonteremtési programjának célja, hogy minden családnak lehetősége legyen saját tulajdonú otthonban élnie, és a lehető legnagyobb biztonságban várhassák és nevelhessék a gyermekeiket.

A program 2016 óta mind volumenében, mind eszközeiben számottevően kibővült. Éves szinten 2016-ról 2021-re több, mint duplájára nőtt a megkötött szerződések száma. 2022-ben azonban 2021-hez képest visszaesett a szerződéskötések száma. A csökkenő tendencia 2023 első félévében még markánsabban jelentkezett. 2022 első félévéhez viszonyítva 2023. június 30-ig fele annyi, mindössze 13 112 szerződést regisztráltak, ami 2022 második félévi eredményének (20 301 szerződés) is alig kétharmada. A legnagyobb arányban az új lakásra kötött szerződések esetében következett be változás, legkevésbé pedig a falusi CSOK szerződéseket érintette. A szerződésekre kifizetett, vissza nem térítendő támogatások összege 2023 első félévében 28 Mrd Ft volt, a kamattámogatott hiteleké pedig 40,2 Mrd Ft. Ugyanakkor nem változott az egy szerződésre jutó átlagos összeg, ami 2023 első félévében is több mint ötmillió forintos támogatást jelentett.

2023 első felében a csökkenés ellenére nőtt a gyermeket vállaló családok aránya a szerződést kötő családokon belül, és az előrevállalt gyermekek átlaga is.

A támogatott ingatlan településtípusok szerinti megoszlásából látható, hogy 2023 első félévében minden településtípusban csökkent a CSOK szerződések száma, legnagyobb mértékben Budapesten, legkevésbé pedig a községekben.

2023. augusztus

Készítette: Nyírády Adrienn, Papházi Tibor

Látta: Pári András, Rövid Irén, Agócs Gergely, Kapdebo Ágnes

Jóváhagyta: Fűrész Tünde